Περί παραδόσεως (Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 14 Δεκεμβρίου, 2006

Θεωρούμε τις θέσεις του μακαριστού γέροντος εξαιρετικά χρήσιμες, ιδιαίτερα αυτές τις ημέρες που πολλά ακούγονται και γράφονται προς την αντίθετη κατεύθυνση της Ορθοδόξου παραδόσεως.

I. Ο μεγάλος πόνος του και η **ξεκάθαρη αντίθεσίς του δια** τις κατά καιρούς -και με διαφόρους προφάσεις- **διενεργούμενες συμπροσευχές ορθοδόξων μετά αιρετικών και πολύ περισσότερον μετά ετεροθρήσκων**’ ακόμη και ειδωλολατρών!
II. **Η επιμονή του εις το αναλλοίωτον της Λειτουργικής μας γλώσσης** και η αυστηρότατη καταδίκη του πάσης συζητήσεως για μετάφρασιν λειτουργικών μας κειμένων εις την νεοελληνικήν.
III. **Η απαρέσκειά του προς την ανάγνωσιν των λειτουργικών ευχών εις επήκοον του λαού.**
IV. **Η σαφής διαφωνία του ακόμη και σε προτάσεις δια συζήτησιν μετατροπών συναφών με τις Ιερές Νηστείες.**
V. **Η έντονος αντίδρασίς του στις προσπάθειες μεταρρυθμίσεως ή καταργήσεως της ενδυμασίας των κληρικών** (ράσο) [3], αλλά και της εν γένει εκκοσμικευμένης εμφανίσεως των (κοπή γενειάδος και κόμης).
VI. **Η εναγώνιος προσπάθειά του δια την διατήρησιν της μοναχικής και δη της Αγιορείτικης Παραδόσεως**.

Ο πατήρ Παΐσιος θα μπορούσε να χαρακτηρισθή ως λάτρης, τηρητής, αλλά και υπερασπιστής της παραδόσεώς μας. Φυσικά, όσον αφορά την Ιεράν Αποστολικήν Παράδοσιν, ως ισότιμον και ισόκυρον της Αγίας Γραφής πηγήν της πίστεώς μας, θα ήταν πλεονασμός να γίνη λόγος’ διότι η προσήλωσις προς αυτήν αποτελεί στοιχειώδη υποχρέωσιν ορθοδοξίας και του τελευταίου πιστού. Η αναφορά μας, λοιπόν, εδώ θα περιορισθεί στην ευρυτέρα Εκκλησιαστική μας Παράδοσιν. Και επειδή η στάσις του Γέροντος έχει εν πολλοίς καταγραφή και σε κείμενά του, και στους «Λόγους» του, αλλά και σε βιογραφίες του από τρίτους, προς αποφυγήν επαναλήψεων θα αναγκασθούμε να είμαστε ελλιπείς, αποσπασματικοί και επιγραμματικοί.
Ο μακαριστός Πατήρ εσέβετο απολύτως όλα όσα οι άγιοι Πατέρες μας εθέσπισαν. Ως εμφορούμενος από το αυτό Άγιον Πνεύμα κατανοούσε -και πολλές φορές ερμήνευε και σε άλλους- τους λόγους δια τους οποίους εθεσπίσθησαν, αλλά και δια τους

οποίους επιβάλλεται να μείνουν αναλλοίωτα, τα υπ' αυτών καθιερωθέντα. Δια διόρθωσιν κάποιων λεπτομερειακών σφαλμάτων, που τυχόν είχαν παρεισφρύσει, ή δια τυχόν μεταβολές που υπαγορεύοντο από ποιμαντικούς λόγους, θεωρούσε ως προϋπόθεσιν την πρόταση και πραγματοποίηση αυτών των μεταβολών μόνο μετά την συμφωνία αγίων, διακριτικών και Πνευματοκινήτων ανδρών.
Στην συνέχεια θα αναφερθούν λίγες συγκεκριμένες περιπτώσεις, από τις οποίες καταδεικνύεται εν μέρει η στάσις του:

Ι. Ο μεγάλος πόνος του και η **ξεκάθαρη αντίθεσίς του δια** τις κατά καιρούς -και με διαφόρους προφάσεις- **διενεργούμενες συμπροσευχές ορθοδόξων μετά αιρετικών και πολύ περισσότερον μετά ετεροθρήσκων**’ ακόμη και ειδωλολατρών! Παρά την προσπάθειά του να αυτοσυγκρατήται και να μην εκδηλώνεται δημοσίως -διότι την στάσιν του, όπως έλεγε, "θα την εκμεταλλευόντουσαν μερικοί για ιδιοτελείς εμπαθείς σκοπούς και θα γινόταν μεγαλύτερο κακό"- σε μερικές περιπτώσεις "που ξεπερνούσαν κάθε όριο" άφηνε να εκραγή η ιερά του αγανάκτησις. Δεν δίσταζε τα συνέδρια αυτά με τις συμπροσευχές τους (λ.χ. για την ειρήνη του κόσμου) να τα αποκαλέση "**κουρελούδες του διαβόλου**, από τις οποίες κανένα καλό δεν είναι δυνατόν να βγη". Ενθυμούμεθα μίαν τέτοιαν «έκρηξίν» του παρουσία συγκεντρωμένων πατέρων, πριν την έναρξιν αγρυπνίας σε γειτονικό του κελλί, εξ αφορμής της πρώτης «Ασσίζης» το 1986.

ΙΙ. **Η επιμονή του εις το αναλλοίωτον της Λειτουργικής μας γλώσσης** και η αυστηρότατη καταδίκη του πάσης συζητήσεως για μετάφρασιν λειτουργικών μας κειμένων εις την νεοελληνικήν. Διότι όπως τόνιζε:

α) **Χάνεται η ιερότητα των λέξεων** και δεν διακρίνονται από το ανίερον (μη ιερόν, δηλαδή, την φυσική, βιοτικήν γλώσσαν)[1]. Για τον λόγον αυτόν διαφωνούσε και με την αντικατάστασιν των λειτουργικών όρων (λ.χ. «άρτου και οίνου» σε «ψωμιού και κρασιού»), ακόμη και σε βοηθητικά δια την κατανόησιν της Θείας Λειτουργίας εγχειρίδια.

β) Είναι αδύνατον να αποδοθούν πλήρως οι όροι και οι έννοιες στην νέα γλώσσα, πολύ περισσότερον **από μη αγίους**.

γ) Έτσι αποκόπτεται ο λαός μας από την γλώσσα της Αγίας Γραφής και των Αγίων Πατέρων.

δ) Άλλωστε δεν είναι και τόσον δύσκολον, για κάποιον που έχει λίγη **διάθεσιν**, να καταλάβη την γλώσσαν, ή έστω και να μάθη τί σημαίνουν λίγες άγνωστες σ' αυτόν λέξεις [2].

ΙΙΙ. **Η απαρέσκειά του προς την ανάγνωσιν των λειτουργικών ευχών εις**

επήκοον του λαού. Επεσήμαινε ότι δι' αυτής:

α) Χάνεται από τον λαϊκόν η ευλαβική αίσθησις της αποστάσεως που τον χωρίζει από τον ιερωμένο και του δημιουργεί μία **ψευδαίσθησιν ευλαβείας**, που κρύβει μέσα της, αλλά και καλλιεργεί, **κρυφήν υπερηφάνειαν**.

β) Παρασύρει σε **διανοητική παρακολούθησιν αντί της μυστηριακής βιώσεως** της Θείας Λειτουργίας.
Κάποιος νεαρός Αγιορείτης μοναχός, ο οποίος είχε αποστηθίσει τις ευχές, από την μακροχρόνια παρακολούθησιν της εκφώνου αναγνώσεώς των στον κόσμο, συνέχιζε και στο Άγιον Όρος να «παρακολουθή» νοερώς τον μυστικώς αναγινώσκοντα ιερέα. Όταν το ανέφερε αυτό στον πατέρα Παΐσιο, εκείνος τον συμβούλευσε να μην το επαναλάβη.

IV. **Η σαφής διαφωνία του ακόμη και σε προτάσεις δια συζήτησιν μετατροπών συναφών με τις Ιερές Νηστείες.**
Στις διάφορες προβαλλόμενες προφάσεις εν προκειμένω αντιπαράθετε την δυνατότητα εκάστου διακριτικού πνευματικού προς **εξατομικευμένην οικονομίαν**. (λ.χ. δια λόγους υγείας, αδυναμίας κ.λ.π.).

V. **Η έντονος αντίδρασίς του στις προσπάθειες μεταρρυθμίσεως ή καταργήσεως της ενδυμασίας των κληρικών** (ράσο) [3], αλλά και της εν γένει εκκοσμικευμένης εμφανίσεως των (κοπή γενειάδος και κόμης).

VI. **Η εναγώνιος προσπάθειά του δια την διατήρησιν της μοναχικής και δη της Αγιορείτικης Παραδόσεως**. Εκτός από το ασκητικόν ήθος [4], θα αναφέρωμε και μερικά άλλα στοιχεία της Αγιορείτικης Παραδόσεως, που τόνιζε ο Γέροντας, και τα οποία, όπως έλεγε, παλαιότερα συναντούσε εν αφθονία στο Άγιον Όρος ενώ στις ημέρες μας σπανίζουν:

1. Την απεριόριστη και με απλότητα καρδιάς **πίστη στον Θεό** που συχνά θαυματουργούσε, **και όχι την** –περισσοτέραν ίσως «μόρφωσιν ευσεβείας» έχουσαν (με γνώσεις ερμηνευτικές και δογματικές και εν γένει θεολογικές), επηρεασμένην όμως (ή και κυριαρχουμένην) από τον υπερτονισμόν της λογικής και τον σχολαστικισμόν- **«κατανόησιν» του Θεού.**

2. **Το ολοκληρωτικόν δόσιμο της καρδιάς** (αγάπης) **και της εμπιστοσύνης στον Θεόν και όχι σε ανθρώπινες παρηγοριές** (οικονομικές χορηγίες, ματαιόδοξες εκδηλώσεις, όμορφα αντικείμενα, στολισμούς και διακοσμήσεις, φιλίαν (και δουλοπρέπεια για την επιτυχίαν της) των ισχυρών της ημέρας...).

3. **Την σαφή προτεραιότητα εις τα πνευματικά** (προσευχή-μελέτη-νήψι...) και

την περιωρισμένην ενασχόλησιν με τα διάφορα «πάρεργα» της μοναχικής ζωής, μόνον δια την απολύτως αναγκαίαν χρείαν του σώματος. (Δηλαδή, το «ζητείτε πρώτον...» (Ματθ. Στ΄, 33), το οποίον, δυστυχώς, εμείς έχομε αντιστρέψει).

4. Την πάση θυσία διατήρησιν της εξωτερικής ησυχίας, που πολύ συντελεί στην απόκτησιν της εσωτερικής (αποφυγή θορύβων παντός είδους).

5. Την χαρούμενη και **ελεύθερη υπακοή**, από σεβασμό και αγάπη προς τον Γέροντα, και όχι την από φόβο καταναγκαστική υποταγή, που θυμίζει στρατιωτική πειθαρχία.

6. Την απλότητα, ευθύτητα και ειλικρίνεια στην συμπεριφορά **και όχι την προσποιητή ευγένεια**, υποκρισία, διπλωματία και ψεύδος.

7. Την πρωτοβουλία αλλά και το πνεύμα θυσίας κατά το διακόνημα έτσι, ώστε η ρύθμισίς του να μπορή να γίνεται ελεύθερα -φυσικά με συνέπεια- από τον κάθε διακονητή, με δυνατότητα ενδιαμέσου προσευχής, μελέτης κ.λ.π., αλλά και συναντιλήψεως προς άλλον κοπιώντα αδελφό (όταν βέβαια δεν «ανοίγη» από μόνος του περιττές δουλειές, αναπαυόμενος στον περισπασμό). Με αυτόν τον τρόπο εξαφανίζεται το αρρωστημένο «δημοσιοϋπαλληλικόν» ήθος με τις στεγανές ώρες διακονήματος, την αδιαφορία για την υπερκόπωσιν του αδελφού ("εγώ τελείωσα και είμαι εν τάξει"), την «ευρωπαϊκή απάθεια» για τα κοινά ("θα το τακτοποιήσει ο ειδικός") κ.λ.π., το οποίον όχι μόνον δεν αφήνει να αναπτυχθούν φιλότιμο και πνευματική ζωή, αλλά αποδιώκει και την στοιχειώδη ανθρωπιά.

Σημειώσεις:

[1] Ομοίως και ο μακαριστός γέρων Σωφρόνιος παρατηρεί: "Εάν κατά την τέλεσιν της Θείας Λειτουργίας εχρησιμοποιούμεν γλώσσαν της καθ' ημέραν ημών ζωής, τότε θα εγέννα αύτη εν τη ψυχή και τω νοΐ των παρευρισκομένων αντιδράσεις κατωτέρου επιπέδου, επιπέδου της φυσικής ημών υπάρξεως". (Αρχιμανδρίτου Σωφρονίου (Σαχάρωφ), «Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστι», Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 1993, σ. 376).

[2] Και πάλιν ο πατήρ Σωφρόνιος είναι επί του προκειμένου κατηγορηματικός: "ουδόλως υπάρχει ανάγκη αντικαταστάσεως αυτής (της Λειτουγικής γλώσσης) υπό της γλώσσης της καθ' ημέραν ζωής, πράγμα όπερ αναποφεύκτως θα **καταβιβάσει** το πνευματικόν επίπεδον και θα προξενήσει ούτως ανυπολόγιστον **ζημίαν**. Είναι άτοποι οι ισχυρισμοί περί του δήθεν ακατανοήτου δια πολλούς συγχρόνους ανθρώπους της παλαιάς εκκλησιαστικής γλώσσης" (ένθ. αν., σ. 375)

[3] Βλ. και: Ιερομονάχου Ισαάκ, Βίος γέροντος Παϊσίου του Αγιορείτου, Άγιον Όρος, 2004, σ. 221-222.

[4] Για το θέμα αυτό βλέπε: Ιερομονάχου Ισαάκ, ένθ. αν., σ. 674-686.

(Από το βιβλίο "**Μαρτυρίες Προσκυνητών. Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης. 1924-1994**", Εκδόσεις "ΑΓΙΟΤΟΚΟΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ", Επιμέλεια: Νικόλαος Δ. Ζουρνατζόγλου, Επισμηναγός Ε.Α., Κεφ. Δ': Μαρτυρίες Αγιορείτου Μοναχού Η., σελ. 126-131)

Διαβάστε από το ίδιο βιβλίο "Περί βελονισμού", "Περί Ομοιοπαθητικής" και "Περί μεταμοσχεύσεων ανθρωπίνων οργάνων"

Διαβάστε περισσότερα άρθρα σχετικά με την «Λειτουργική γλώσσα» και την «Ανάγνωση των λειτουργικών ευχών» πατώντας στους τίτλους.